

UPPLÄNDSKA IDROTTSMINNEN

Hänt sen sist

Årsmöte med Bowling

Föreningens årsmöte ägde rum den 19 mars i Fyrishov. Ordföranden samt styrelseledamöterna H.M. Gauffin och Rolf Pålbrant omvaldes och Hilding Gullström nyvaldes efter Sigvard Sandberg som av sagt sig återval. Årsavgiften fastställdes till 100 kronor för enskild medlem, 125 för medlemsfamilj och 150 kronor för juridisk person. Till revisorer omvaldes Lars-Erik Larsson och Sune Johansson. Årsboken Idrott - Historia - Samhälle och medlemsbladet Uppländska Idrottsminnen blir också i fortsättningen medlemsförmåner.

I anslutning till årsmötet presenterade en sakkunnig panel bowlingsporten i allmänhet och den uppländska i synnerhet. I panelen medverkade Hans Strandberg, Ing-Britt Hallin, Lennart Lahti och Knut Wikström. Ing-Britt inledde med en beskrivning av grenen och betonade att den inte är en gubbsport utan passar alla åldrar och båda könen. Hon berättade om seriespel, ungdomsverksamhet, kostnader och problemen med närheten till Stockholm. Duktiga kvinnliga spelare "raggas" ofta upp av stockholmsklubbarna och går förlorade för Uppland. Hans Strandberg hade mycket att berätta från sin egen elitkarriär och de övriga kompletterade med egna erfarenheter. Efter debatt och frågestund fick Birger Lindell visa sina färdigheter i bowling.

Sigtunabygdens idrott i blickpunkten

Terminens andra sammankomst ordnades den 3 juni i Hällsbostugan i Sigtuna med Elsie Ekedahl som värdinna. Elsie, som är sigtunabo, hade lagt upp ett fint program för dagen. Besöket inleddes på Idrottsplatsen, där Arne Säflund (se sid. x) tog emot och sedan lotsade oss till de hypermoderna tennishallarna, som sakkunnigt demonstrerades.

I Hällsbostugan tog orienteraren, hedersordföranden i Sigtuna OK, Per Forssman emot med god mat. Många gäster från Sigtuna strömmade till och föreställningen kunde börja. I den paneldebatt som Elsie ledde, berättade Arne Säflund om sina grenar bandy, tennis och fri idrott och om idrottens utveckling i allmänhet i Sigtunabygden. Så kom den kända idrottsprofilen Bengt "Pinnen" Ström med minnen från handboll, orientering, skolidrott och militär idrott.

Orienteraren Nils Gustafsson, en gång tiomilasegrare med IF Thor, berättade om grenens utveckling, speciellt på kartsidan. Sigtuna OK har framställt en rad utmärkta kartor. Redan nu arbetar man med också förberedelser för den stora 5-dagarsorienteringen år 2001 som kommer att ha Sigtuna som centralort.

Handbollsledaren Sigvard Almgren, tidigare ordförande i Skånela IF, hade mycket att berätta från framgångsrika år i den föreningen som specialiserat sig på bollspel. Elsie Ekedahl bidrog också med minnen och aktuella glimtar från handbollen. Hon är fortfarande en mycket aktiv ledare inom Sigtunas damhandboll. Bland publiken fanns många mycket idrottskunniga personer, som efter hand kom med i diskussionen. Här mötte vi t.ex. friidrottaren Martin Karlsson, som också anslöt sig till vår förening.

I styrelsen är vi mycket nöjda med resultatet av våra besök på orter utanför Uppsala. Vi har sedan bildandet 1986 besökt olika orter i Norduppland tre gånger, Enköping två gånger, Rånäs och Sigtuna en gång vardera, men vi har haft svårare att komma in i Västuppland. Det bör vara en uppgift för framtiden.

IF Thor fyller 100

Den första augusti fyllde IF Thor 100 år och firade detta med avtäckning av en minnessten vid Slottet, där föreningen bildades 1897. UIHF:s medlemmar fick inbjudan per post och många hade hörsammat kallelsen till firandet. Mera om evenemanget finns under rubriken "Vi gratulerar" på sidan 11.

Idrottshistorisk motion vid RF-stämman

Vid RF:s Riksstämma i slutet av maj i år, som jag var inbjuden till i egenskap av gammal styrelse ledamot, fanns en motion rörande "det idrottshistoriska arvet". Den var ställd av Dalarnas Idrottsförbund med instämmande av Stockholms Idrottsförbund. Man föreslår i motionen att stämman uppdrar åt RF

att under den kommande tvåårsperioden verka för att idrottsrörelsen på alla nivåer i sin verksamhetsinriktning föreskriver att organisationerna har ett arkiv- och dokumentationsansvar och därvid erinras om den resurs som SISU, folkrörelsearkiv m.fl. utgör samt

att ålägga RS att inom sin styrelse och kansliorganisation precisera ansvaret för uppföljning och i förekommande fall samordning av det idrottshistoriska arbetet.

Ärendet hänsköts till RF:s styrelse som i dagarna planerar att tillsätta en arbetsgrupp, som skall ge förslag om hur frågan skall lösas. Idrottshistorisk sakkunskap kommer att ingå i gruppen.

Avlidna idrottsmän

Under året har flera framstående idrottsmän ur olika generationer gått bort. Den äldste är Gunnar Torstensson som blev nära 102 år. Han har haft en oerhört stor betydelse inom flera idrottsliga områden såsom den akademiska idrotten och friluftsgrenarna, där han särskilt gjorde stora insatser för långfärdsskridsko. Han gynnade också damidrotten på ett tidigt stadium.

Rune Svennbeck, distriktets bästa skidlöpare under hela 20-talet, skulle snart fylla 95 år när han gick bort. Hans förnämsta resultat var nog segern för IF Thor på SM i skidbudkavle 1929. Han hade stora framgångar ända in på 40-talet också som seglare.

Nästa verkligt stora skidlöpare, som placerade sig i nationell och även internationell konkurrens var Sven "Plåtis" Johansson som avled i sitt 80:de levnadsår. Han förvånade skidexpertisen med att som uppläning bli fyra på SM 50 km 1940 och sedan lyckas hålla sig kvar flera år i eliten. Men han slutade ganska snart med skidlöpning och specialiserade sig på segling, där han också blev mycket skicklig.

Den legendariske polospelaren och bröstsimmaren Gösta Eriksson i IK Sirius, född 1914, har också nyligen gått bort. Han var under ett par decennier en mycket färgstark och framstående idrottsman och kunde berätta inspirerat om egna och andras bravader i Fyrisån, något som han gjort också hos vår förening. Vi skulle gärna ha velat höra mer av honom.

Avlidna medlemmar

Två av vår förenings trogna medlemmar ända sedan starten 1986, Ingvar Rörs och Ulf Timan, har också avlidit under året.

Ingvar var en av initiativtagarna till vår uppländska förening, som grundades på sommaren 1986. Han hade också varit med om att tio år tidigare grunda den *Svenska Idrottshistoriska Föreningen*, där han senare var ordförande 1985 till 1988. Han var mycket engagerad i den internationella utvecklingen inom idrottens historia och hade även internationella uppdrag.

Arne
Säfving

VÅR ELEGANTE
OCH OMTÄNKSAMME
FÖRSTEVÄRD UNDER
SIGTUNAMÖTET.

Ulf var en stor ledare inom badmintonporten, som han har främjat på många sätt. Han var bl.a. initiativtagare till den klubbägda badmintonhallen Fyrisfjädern, som möjliggjort en omfattande ungdomsverksamhet. Ulf har också gjort en stor insats i Föreningsrådet i Uppsala. Han hade ett stort intresse för idrottens historia och deltog så ofta han kunde i vår förenings sammankomster.

Inga Löwdin

Lite av varje från styrelsens horisont

Nästa sammankomst i vår förening blir den 14 september i Upplandsmuseet där i samband med IF THOR:s jubileumsutställning ett panelprogram kommer att ordnas mellan kl. 13 och 17. Se särskild inbjudan på sista sidan. Se också inbjudan till utställningen "Idrotten i Enköping" på näst sista sidan. Senare under terminen planerar vi ett program om bordtennis och funderar också på att småningom behandla segling. Ännu har vi inte presenterat alla grenar som praktiseras här i Uppland. Kom gärna med förslag på vad vi bör ta upp vid våra träffar och erbjud gärna medverkan.

Nya medlemmar som hälsas välkomna:

Per Forssman	Ormbergsvägen 7	193 36 Sigtuna
Karl-Axel Johansson	Skolgatan 45	195 34 Märsta
Martin Karlsson	Ormbergsvägen 28	193 36 Sigtuna
Heby Brottarklubb, c/o Zenita Bratt,	Hedesvägen 2	744 32 Heby

Har Du möjligen glömt att att betala årsavgiften för 1997 och därför inte fått senaste årsbok? Till dem som ännu inte erlagt avgiften bilägger vi ett inbetalningskort och hoppas på snar betalning.

Vi har fortfarande ett antal exemplar av äldre årgångar av årsboken, som vi realiserar för 30 kronor stycket vid kommande föreningsträffar.

Vi hoppas att få se många medlemmar på våra sammankomster. Där kan man ofta lära sig något om andra idrotter än den egna men också träffa gamla vänner från den aktiva tiden eller förvärva nya. Ta gärna med vänner och bekanta!

Styrelsen

Som efterskörd till besöket i Sigtuna kom denna glimt från Berlinolympiaden 1936 som ett tack för trevlig samvaro från Bille Bild. Han berättar så här från sin hemfärd i bil med Olle Bexell.

"Så här nära kan man leva med i det historiska förloppet.

Hade förmånen att få skjuts av Olle Bexell varvid han berättade om stämningen i det olympiska Berlin.

Alla förflyttningar av tyskt manskap, stora eller små grupper, skedde under pampiga marscher tillsammans med ett hurtigt sjungande av eggande kampsånger.

Vi svenskar uppfattade det hela såsom löjeväckande och lite fänigt, men icke, det var början till allvaret.....

Vid de många ceremonierna förväntades alla deltaga med fascisthälsningen, armen upp i luften. – Samuel Norrby stod i vanlig givakt, då en nitisk vaktman springer fram och ger honom en örfil.

Lagledningen lämnar in en skriftlig protest. Dagen efter kommer ett ursäktande telegram till den svenska förläggningen undertecknat ADOLF HITLER."

Hermesloppet 1922

Det stycke idrottshistoria som jag här återberättar, är det mig veterligt enda som i tryckt form återgivits av en enskild svensk tävlingscyklist från ett etapplopp på cykel. I en liten broschyr med titeln Hermesloppet 17 och 18 juni 1922, en redogörelse av Gunnar Löfdahl (Borlänge 1922. Dalarnes Tidnings- & Boktryckeriaktiebolag), återger författaren sina upplevelser från sin första "offentliga tävling" som det heter i inledningen.

Här kan först tilläggas att tävlingen, namngiven efter det kända cykelmärket, tillkom på initiativ av Uppsala cykelklubb och med starkt ekonomiskt stöd av Nymans verkstäder i Uppsala. Loppet kördes i fyra år, 1922, 1923, 1925 och 1926 och som slutsegrare och erövrare av den ståtliga vandringspokalen stod Ragge Malm. Jag hade tänkt att till en annan gång återkomma till närmare detaljer om tävlingen, som var upptakten till 20-talets stora etapplopp.

Löfdahl inleder sin berättelse med uppgifterna om banans 56-milasträckning från Uppsala till Rättvik via Enköping, Västerås, Sala, Avesta, Hedemora, Säter, Borlänge, Gagnef och Leksand. Efter några timmars obligatorisk vila i Rättvik gick återfärden över Leksand, Insjön, Falun, Svärdsjö, Kungsgården, Gävle och så till Uppsala.

Den 11 juni 1922 steg Gunnar Löfdahl på tåget i Borlänge för resan till Uppsala "inte utan en viss bävan". Med sig hade han två kamrater från Falu IK – Anders Viklund och Anders Forsberg. I Krylbo kom de över ett ex. av Dagens Nyheter, där de kunde läsa om det kommande storloppet. Till Uppsala anlände trion vid tretiden på eftermiddagen. De begav sig genast till Nymans verkstäder, där Löfdahls cykel skulle "genomgå en noggrann renovering" för att bestå det kommande provet. John Bengtsson, Nymans dåvarande försäljningschef, mötte dem och hälsade välkommen och kunde meddela att bolaget redan beställt rum på S:t Eriks hotell.

Sedan Löfdahl och hans kamrater köpt sitt middagsmål på en automat, gick de och lade sig vid 10-tiden. Enligt Löfdahl blev det dåligt med sömnen och först vid 2-tiden på natten lyckades han somna. Redan kl 5 var väckning beställd och en timme senare ringde dir. Bengtsson för att höra om Löfdahls kondition. En mycket trött yngling vågade inte annat än att försäkra att han mådde utmärkt.

Efter en kopp varm choklad var det dags att bege sig till starten och den för långa distanslopp obligatoriska läkarundersökningen. Sedan de 7 A-klassarna startat kl 8, var det de 18 B-klassarnas tur att med den legendariske "Gubben" Lennqvist som master bege sig ut ur staden. Farten var genast "ganska god" och det blev snart "en pressning som är svår att beskriva". Det rädde en solig väderlek, men åkarna hade en stark motvind de första milen och Löfdahl fann det rådligast att ligga i kön. Redan vid starten hade Forsbergs bakring strejkat och även Viklund, den andre kamraten, halkade efter från början.

Enköping passerades 10.15 med Martin och Karl Lundberger (far och son) i täten. Klungan som nu bestod av 12 man fortsatte mot Västerås med oförminskad fart, som fick Löfdahl att känna "en ganska stor trötthet". Men han bet ihop och väl i Västerås möttes han och de andra åkarna av tjänstvilliga åskådare som räckte dem vatten ur fyllda hinkar. Staden, där "stora människomassor" kantade gatorna, passerades kl 11.31 av de tolv som fortfarande höll ihop. "Min oansenliga person" skriver Löfdahl, fick ofta hejarop, då åskådarna, som inte förstått att det varit gemensam start, trodde att Löfdahl med sitt startnummer 26 åkt upp dem som hade lägre nummer.

Efter Västerås drevs farten upp ytterligare och fältet splittrades. Löfdahl och ytterligare fyra åkare tog det lugnare. Till Sala anlände han och tre andra 1.12 em. Här intog Löfdahl en apelsin och en sockerdricka. I den tryckande hettan och på en allt sämre körbanan på vägen mot Krylbo inträffade "rätt allvarliga olyckor". Själv hamnade Löfdahl vid ett tillfälle i ett djupt dike efter en kollision med framförvarande cyklist. (Några större skador verkar sällskapet

dock inte ha råkat ut för.) För att släcka den alltmer kännbara törsten beslöt sig Löfdahl och ett par andra att gå in i en bondgård för att få någon förfriskning. Där lyckades Löfdahl "uppbringa fyra råa ägg och en kopp hett kaffe". De övriga som gått in i en granngård passade under tiden på att sticka i förväg. Till kontrollen i Krylbo kom vår sagesman ensam kl 2.56, en minut efter de två övriga. "En flaska sockerdricka med litet kex slukades."

I Hedemora, dit Löfdahl anlände 3.59, väntade den första ordentliga måltiden. Här var han ikapp de båda som åkt ifrån honom före Krylbo men som nu var klara att ge sig av. "Jag gjorde mig icke någon särdeles brådska" försäkrar Löfdahl, "utan lät mig maten väl smaka, två försvarliga grötportioner, några råa ägg och smörgås försvann gladeligen i den tomma kroppshyddan".

Han hade nu fått förnyade krafter och efter Säter fick han kontakt med de två "föregående löparna" samt en tredje cyklist. Dessa fyra fortsatte nu mot kontrollen i Borlänge. Löfdahl var enligt egen utsägo i "en ypperlig kondition" och farten ökades "åter betydligt". Allt fler åskådare kantade vägarna och hejade på cyklisterna. Vid Rommehed mötte två klubbkamrater och med deras hjälp ökades farten ännu mera, vilket hade till följd att två av sällskapet sackade efter.

Väl inne i Borlänge inträffade emellertid ett missöde som ledde till att Löfdahl senare måste bryta tävlingen. I ett gathörn vid "Pax" velocipedverkstad råkade han i för hög fart törna emot den brädklädda trottoaren. När han slog till bromsen, blev han påkörd bakifrån av en av klubbkamraterna och dråsade omkull. Han slog sig illa i högra höften och fick en del skrapsår. Vidare gick ena pedalen av, men efter några minuter hade han blivit omplåstrad och fått en ny pedal från Harry Stenqvists cykel (Stenqvist hade tidigare brutit loppet). När olyckan skedde vid ankomsten till Borlänge 6.04, låg Löfdahl som nr 6 av de 18 startande i B-klassen.

Påhejad av de talrika åskådarna fortsatte han emellertid tillsammans med tre övriga åkare. "Uppeldad av denna storartade hyllning" från borlängeborna tog Löfdahl ledningen, tills han av de övriga uppmanades att inte åka så fort. Efter att Kvarnsveden passerats tilltog emellertid smärtorna i höften, och i en uppförsbacke vid Amsberg blev Löfdahl tvungen att sätta sig vid dikeskanten. Han insåg efter en halvtimmes vila att han inte kunde fortsätta och fick så småningom skjuts i en bil till hemmet i Borlänge.

Att det var en mycket besviken yngling som måste bryta tävlingen framgår av hans egna ord: "Det kändes ganska smärtsamt att lämna tävlingen, när jag var i en sådan ypperlig kondition och låg så väl placerad, ej uttröttad efter den 22 mil tillryggalagda vägen, utan jag tyckte det hade varit roligt att få köra loppet ut, för att se vilken placering, man möjligen kunnat erhålla i den hårda konkurrensen." Löfdahl har också bara berömmande ord om "tävlingssbanan" med "mycket tillfredsställande kontrollstationer". Sedan han harangerat dalacyklisterna för deras fina insatser i tävlingen (Olle Karlsson var bäste man med en 3:e placering i B-klassen), ägnar han slutraderna åt prisutdelningen på restaurang Rullan i Uppsala. Det är dock föga troligt att Löfdahl var med själv vid detta tillfälle och en jämförelse med UNT:s referat visar att tidningstexten är ordagrant återgiven.

Kommentar

Även om Hermesloppet – "cykelsportens maraton" som det kom att kallas – fick ett snöpligt slut för Gunnar Löfdahls del, får vi genom hans berättelse en god inblick i de villkor och vedermodor som gällde för dåtida tävlingscyklisterna. Det var utan tvekan fråga om verkliga strapatser i mycket skiftande väderlek (på återvägen från Rättvik drabbades åkarna av ymnigt regn och kyla), på bitvis usla vägar och på 18-20 kg tunga cyklar. En intressant uppgift är den goda service Löfdahl erhöll av Nymans verkstäder vid ankomsten till Uppsala, trots att han inte tillhörde elitskiktet. Det stämmer bra med den information jag tidigare fått av framlidne

stjärncyklisten Gösta Carlsson om de förmåner som kom även B-klassens åkare till del från de stora cykelfabrikerna.

Däremot verkar det förvånansvärt nog som om Löfdahl och hans medtävlare inte medförde dryckesflaskor eller reservproviant, trots att det var så pass långt mellan matkontrollerna. Inte heller nämns något om följevilar, som sedan blev så vanligt. Redan året därpå talas det om "de många följevilar" i UNT:s referat (UNT 18/6 1923).

Löfdahls förhoppning att återkomma och fullfölja ett Hermeslopp slog inte in så vitt jag har kunnat konstatera. Han förekom visserligen i B-klassarnas startlista 1923 (UNT 16/6 1923) men inte i resultatlistan, vilket tyder på att han än en gång måst bryta tävlingen. Huruvida han var mer lyckosam i andra tävlingar har jag inte kunnat erhålla några uppgifter om.

Rolf Pålbrant

De första idrottsminnena

Idrottsminnen kan vara av många olika slag. De kan innefatta allt från eget deltagande i framgångsrika eller dramatiska småtävlingar till spektakulära upplevelser från läktarplats av idrottshistoriska världshändelser.

En alldeles speciell plats intar nog de första idrottsminnena, de allra första händelserna som man överhuvudtaget kommer ihåg och som har med idrott att göra. För många sitter de tydligt i medvetandet, fast det i de flesta fall säkert var åtskilliga decennier sedan de inträffade.

För dem som däremot var de egentliga huvudpersonerna är kanske just de här händelserna bortglömda för länge sedan om de ens blivit ihågkomna alls. Det var inget märkvärdigt med det som hände, bortsett från att en viss person vid ett visst tillfälle fäste det på näthinnan för lång tid framöver.

Det är något märkligt med de första idrottsminnena. De sitter där – om än fragmentariskt – och är understundom också svåra att tidsbestämma exakt. Men **alla** har sina första idrottsminnen.

Själv är jag född i mitten på 1940-talet. Trots det kan jag inte med bästa vilja i världen påstå, att jag har några egna minnen från exempelvis Londonolympiaden 1948 – och inte heller från Helsingforsolympiaden 1952. Min uppmärksamhet koncentrerades på annat, när dessa evenemang ägde rum.

Mina arvsanlag vad gällde idrott var rätt begränsade, undantagandes dem från min far, som under några år i början och mitten på 40-talet med rätt hygglig framgång sysslade med terräng- och banlöpning. Om detta vittnade en märkessköld fylld med medaljer i silver och brons på en vägg i finrummet. Jag trodde länge att medaljerna var av äkta, ädel metall, men så var det förstås inte. Jag tyckte också, att han likt kungen borde bära dem på kostymen, men den idén ville han inte acceptera.

Jag minns också att han kommit i tidningen efter att ha blivit DM-trea för juniorer i terräng, slagen av Lasse Willner, Gimo och en B. Gabrielsson, UIF. På det gulnade tidningsklippet är det dessa tre som presenteras på bild. Året, ja? 1944, kanske?

Det första egna minne jag har av något, som skulle kunna sägas ha med idrott att göra, är en stor bild av Mora-Nisse i en veckotidning, där han plöjer fram i ospårad snö. Tidningen borde ha varit SE, eftersom den fanns hos morbror Henning och han köpte den tidningen.

Det andra idrottsminnet från den här tiden är, när far och jag såg huvudklungan i ett cykellopp passera, något 100-tal meter därifrån vi bodde. Av detta har jag en ytterst dunkel bild, men jag har för mig, att det senare sagts att detta skulle ha varit Sexdagarsloppet.

När jag var i femårsåldern, flyttade vi till det närbelägna nedlagda skolhuset. Familjen bodde i den lilla lärarinnebstaden. Skolsalen användes med jämna mellanrum för sammankomster av olika slag. Det var sammanträden med vägsamfälligheten, pingstvänsmöten, födelsedagskalas och en hel del annat.

Vid några tillfällen övernattade orienterare "på hårt underlag" i skolsal och på vindsvåning. Jag tror att ett av tillfällena var en DM-budkavle i början av 1950-talet med nattsträcka och två dagsträckor. Jag är säker på att jag just vid detta tillfälle hörde namnen Lasse Kampf och Sven Jons för första gången. Men det kan ha varit vid något annat tillfälle. Jag har faktiskt haft fel flera gånger i livet, även när jag varit tvärsäker.

Jag är också rätt övertygad om att det vid detta tillfälle var omstart för dagsträckan vid Olvallskärrret – numera Norsholmssjön – och slutmål vid Gillberga intill Lilla Söderby. Möjligen var det vid det här tillfället som den första lilla gnistan för just orientering tändes? En och annan söndag blev det till att besöka idrottsarrangemang som publik. Med jämna mellanrum var vi – far, mor och jag – på fotboll på Gullhagen för att se hemmalaget med Baltzar Ahlström i spetsen på kedjan göra sologenombrott genom motståndarförsvar eller Pelle Lundin med viga panter språng förhindra "givna" baklängesmål.

Från den här tiden minns jag också en motocross tävling i kohagen vid Sjöudden en sommar söndag. Eller "skrammeltävlan", som det kallades på bygdens tungomål. Motocross hette visst "Scramble" till att börja med. Det var solsken, massvis med folk, flygplansuppstigning från Kärven – och naturligtvis tävling på motorcykel. Av själva tävlingen minns jag dock bara att en av förarna från Södertälje iförd speedwayväst med jättestor siffra på ryggen överlägset vann två heat, liksom att det också fanns en annan Södertäljeåkare iförd likadan speedwayväst, som kom längre ner i prislistan. Jag kommer ihåg att jag höll på den senare. Undrar vilka de var?

I skolan började det snackas om idrott samtidigt som vi samlade Alfabilder. Bilderna åter fanns i askar med honungstabletter à 25 öre asken hos Sven och Maja i Hagabergs handel.

Under 12 år utgavs det sammanlagt 1.702 Alfabilder har jag senare läst i en bok. Min första som jag ännu har kvar, var Svante Enerby, född 1923, och målvakt med stor sportmössa i Åtvidabergs FF. Undrar vad det blev av honom?

Något tummad Alfabild.

Baksidestext i rött:

SVANTE ENERBY (F.30.3.1923), målvakt i Åtvidaberg, dit han kom hösten 1951. Tidigare i Ronneby BK, som mycket genom hans goda spel gick till div. II. Djärv burvåktare med säkert spel på linjen och stor räckvidd.

Alfa Allsvenskan 1951-1952 N:r 69

Copyright ALFABOLAGET

Om Alfatabletter och Alfabilder fängade de yngre killarna, så fyllde Rekord-Magasinet och All Sport samma funktion för de något äldre.

Rekord-Magasinet började utges av boxningspromotorn Edvin Ahlqvist 1942 och fanns kvar i hans ägo till 1967. All Sport kom ut med sitt första nummer 1945, allt enligt utgi-varens memoarer.

För min del upptäckte jag Rekord-Magasinet strax före nyår 1955 hemma hos Sme'-Edvin och Sme'-Anna. Deras son, min syssling Sme'-Allan, hade sitt rum fullständigt tapetserat med lagbilder från samlarserien på baksidan. Redan i januari året efter köpte jag mitt och årets första nummer med Ystads IF:s handbollslag som samlarbild. Därefter blev det åtskilliga Rekord-Magasinet inköpta både som lösnummer och förvärvade genom prenumeration. Jag tror att jag fortfarande har de flesta kvar.

Tidningen kom ut varje vecka och alla idrottsartiklar lästes med största intresse, åtskilliga flera gånger om. Flest gånger läste jag nog om skåningen Herbert Dahlbom, som helt överraskande och helt ung vann Berlins fyradagars på cykel. Han blev med ens en av mina idoler – man skulle ju ha sådana – vilken jag alltid höll på.

När det var nordiskt mästerskap på cykel i Uppsala 1957 var både Dahlbom och jag med. Dahlbom cyklade och jag satt med far, mor och syster nere vid Slottskällan och hejade när cyklisterna avslutade sina 18 mil på landsvägarna runt Uppsala med ett varvlopp runt slottet på Slottsrundans gamla bana.

Kanske var det mitt hejande som gjorde att Dahlbom gick loss på slutvarven och vann i ensamt majestät. Jag var lycklig och kände mig nästan lite delaktig i segern. Dahlbom var sannolikt också lycklig, men har med största sannolikhet aldrig fått veta vilka osynliga krafter som hjälpte fram honom den här gången.

Det här var före TV:s tid. Fotbollslandskamper refererades i radio av Sven Jerring eller Lennart Hyland. De intresserade i familjen samlades i andäktig tystnad runt radioapparaten. I de flesta familjer fanns det på den tiden nog bara en apparat. Från det första landskampsreferat jag kan erinra mig, minns jag namn som Ståhl, Thillberg och Sylve Bengtsson och så förstås Kalle Svensson i målet. Mot vilka Sverige spelade den gången, har jag däremot ingen aning om.

Det förekom givetvis också sport i Upsala Nya Tidning på den här tiden. Sportchefen hette Gösta Ahlinder och formulerade krönikor under signaturen GAR. Bäst kommer jag ändå ihåg Bålsta-tecknaren Erik Hermanssons personportätt på temat "Dagens profil". Under flera års tid klippte jag regelbundet ur dem och fick så småningom en rätt försvarlig samling. Men den har jag dessvärre inte kvar, annars hade det nog gått att hitta Inger Thorngren, "Skärplinge"-Karl bom, Bill Nilsson, Daniel Freiman, Svante Rinaldo och Kenneth Ovsiannikov i samlingen. Men jag kan i alla fall visa hur Marthe Andersson såg ut efter att han blivit nordisk mästare i orientering för snart 45 år sedan.

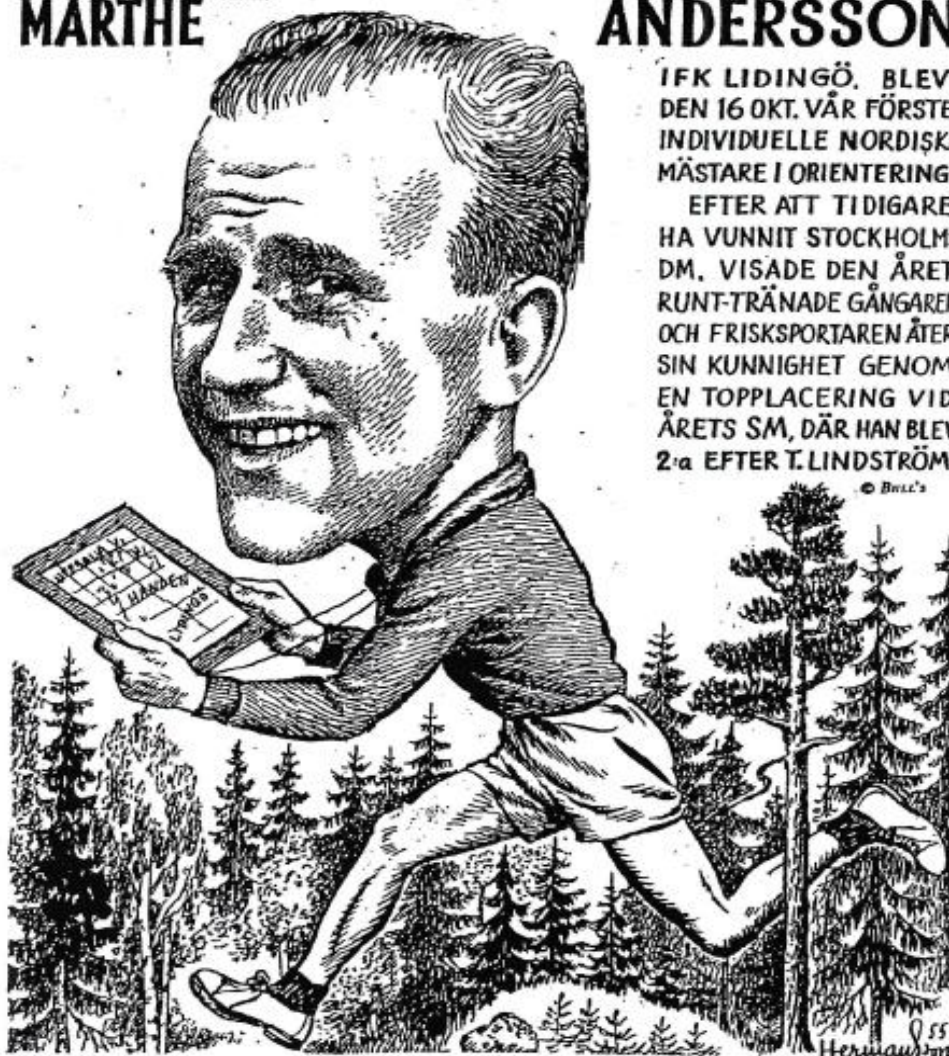
MARTHE

ANDERSSON

IFK LIDINGÖ, BLEV
DEN 16 OKT. VÅR FÖRSTE
INDIVIDUELLE NORDISKE
MÄSTARE I ORIENTERING.

EFTER ATT TIDIGARE
HA VUNNIT STOCKHOLMS
DM, VISADE DEN ÅRET-
RUNT-TRÄNADE GÅNGAREN
OCH FRISKSORTAREN ÅTER
SIN KUNNIGHET GENOM
EN TOPPLACERING VID
ÅRETS SM, DÄR HAN BLEV
2:a EFTER T. LINDSTRÖM.

© BULL'S

*Efter att ha blivit nordisk mästare i Kolmården presenterades
Marthe Andersson som "Dagens profil" i Upsala Nya Tidning
och säkert många andra tidningar hösten 1955*

Alla pojkar skulle på den här tiden också ha ett favoritlag i engelska ligan. Så också jag. Det stod rätt länge och vägde mellan Bolton och Everton, men jag valde Bolton. Även om jag inte följer engelska ligan minutiöst längre, kan jag ändå aldrig låta bli att titta var Bolton ligger. På senare år har jag fått titta rätt långt ner i serietabellerna...

Detta var mina tidigaste idrottsminnen, som jag erinrar mig dem drygt 40 år senare. En del kan vara förvanskad eller fel, men det är ändå otvivelaktigt de här händelserna som bränt sig fast i näthinnan på mig.

Allt eftersom jag tänkt till och skrivit den här artikeln, har jag blivit alltmer intresserad av att ta rätt på hur det verkligen förhöll sig med de företeelser som blivit omnämnda.

Om intresse finns i läsekretsen, kanske det blir en artikel till.

Bernt Karlsson

IF Thor 100 år

"Den 1 augusti 1897 stiftades Idrottsföreningen Thor av två skolpojkar i 14-15-årsåldern, Efraim Pettersson (Ceder) och Sven Hällbom."

Ungefär så har det stått att läsa i artiklar om IF Thors bildande och ibland har också David Hällbom som blev föreningens förste sekreterare nämnts.

"Enligt nyare rön" var det kanske istället så här det gick till....

Den 1 augusti 1897 bildades Idrottsföreningen Tohr (denna stavning ändrades ganska snart!) av fyra skolpojkar; förutom de båda stiftarna och David Hällbom var kanske också den sedermera legendariske idrottsledaren Sixtus Janson med. Sixtus omnämner dock inte att han själv skulle ha varit närvarande, när han i en artikel i Thors medlemsblad vid 25-årsjubileet beskriver Thors tidiga verksamhet. Enligt medlemsmatrikeln för 1897 blev **desså fyra, alla med titeln skolpojke**, just den 1 augusti medlemmar i föreningen. Sixtus Janson hade också synnerligen stor anledning att vara vid slottet, då han faktiskt bodde där.

Ytterligare en medlem, Gustav Berglund, tillkom under augusti månad medan skolpojkarne Gunnar Schütz och Robert Palmgren samt handelsbiträdet Nils Forsberg blev medlemmar i oktober samma år.

Den 3 november tillkom Enoch Hällbom, Birger Schütz, Olof Pettersson och Edvard Bjurling, den 17 november Hugo Waldeström, Eskil Berlin och löjtnant Sten Kallerman samt den 27 november Wesley Henriksson.

Vi får se om Inga Löwdins källforskningar kommer att ge flera fakta kring IF Thors bildande!

100-årsdagen vid Uppsala slott

Fredagen den 1 augusti 1997 firade Idrottsföreningen Thor sin 100-årsdag med ett jubileumsprogram vid Thorarnas idrottsplan söder om Uppsala slott.

Underhållningen började kl 17.30 med renässansdans och riddarlekar. Dansarna Anna Carlsson, Annika Windahl och Thommas Andersen samt två herrar riddare stod för mycket uppskattade uppvisningar.

IF Thors ordförande Jan Andersson hälsade så alla välkomna, varefter Inga Löwdin berättade om föreningens tillkomst och tidiga verksamhet vid Thorarnas idrottsplan och förre slottsarkitekten Hans Matell presenterade den äldre historiska bakgrunden.

Så förrättade landshövding Jan-Erik Wikström invigningen av ett minnesmärke, bestående av en sten och en informationstavla och utbringade ett leve för Idrottsföreningen Thor.

Minnesmärket överlämnades sedan för framtida vård av IF Thor till Uppsala kommun, representerad av kommunfullmäktiges ordförande Erik Nilsson, varefter den återstående delen av programmet, tävlingslekarna, kunde ta sin början.

Tävlingarna i gamla grenar i allmän idrott

Tävlingsledaren Lars Pontén, ordförande i IF Thors orienteringssektion, hade satt ihop ett lekfullt program med grenar från IF Thors tävlingar under föreningens första verksamhetsår:

Hastighetslöpning 100 m

Kulstötning

Stående längdsprång

Stående höjdsprång

Uthållighetslöpning 1500 m

Tävlingarna samlade deltagare i alla åldrar. Yngst var Hanna Falk, 10 år, medan Folke Lindhe, 96, som deltog i stående längdspång, var äldst.

Hastighetslöpning 100 m avgjordes på gräsmattan på Thorarnas idrottsplan, där de gamla hoppgrupparna också iordningställets och gjorde landningarna mjuka för deltagarna i höjd- och längdspång.

Uthållighetslöpning 1500 gick på en snitslad bana runt slottet, med synnerligen krävande upp- och nedförsbackar.

IF THOR

100 år

SIRLIG DANS I PRAKTFULLA
MEDELTIDSDRÄKTER — TUFFA
RIDRARLEKAR OCH BLANDAD
ALLMÄN IDROTT VAR NÅGRA AV
MÅNGA INGREDIENSER
UNDER JUBILEET I SLOTS-
PARKEN.

MINNESSTENEN ÄR HÄMTAD
UR KUNGABORGEN !!! MEN ÄR
ENL. SLOTSARK. TROLIGEN FRÅN
ETT TIDIGARE KLOSTERBYGGE,
SOM GUSTAV WASA LÄT RASERA.

Med hurrarop och hyllningar:
Bille Bild

Efter tävlingarnas avslutande förrättades prisutdelningen av landshövding Jan-Erik Wikström. Alla som deltagit fick ett specialdiplom, en något modifierad kopia av ett diplom som utdelades vid Thors tävlingar 1898. Samma diplom hade redan av IF Thor utdelats till dansare och riddare, landshövding och kommunfullmäktigeordförande, till Hans Matell och Rune "Skepparn" Jansson, vilka båda stått för ovärderlig hjälp vid förverkligandet av minnestenen och jubileumshögtiden samt till IF Thors skridskosektion, som ursprungligen väckte förslaget om en minnessten vid "Thorarnas". Skridskosektionen demonstrerade också på plats hur sommarträning bedrivs.

Pris för bästa klädsel tillföll Evert Andersson för en gammal och välbevarad Thor-dräkt och Lars Mattson för dåtidsenlig kostymering, varefter evenemanget avslutades och publiken, mer än 200 personer denna varma och sköna sommarkväll kunde lämna IF Thors födelsedagsfirande vid Thorarnas idrottsplan.

Jan Andersson, ordf. i IF Thor

Från läktarplats....

De närmade sig, de olympiska spelen, som inom kort skulle avgöras i Helsingfors. Den olympiska elden var på väg från Aten, hade nått Stockholm, där den transporterats över land och vatten i riktning mot idrottsborgen vid Valhallavägen.

Stockholms stadion stod rustat för idrottsfest med flera inslag av högtidlig karaktär. Ett stort antal olympiaveteraner hade tågat in till sin gemensamma hedersplats på bortre långsidan, sett från huvudläktaren. Nationalsången hade sjungits, och skådespelaren Gunnar Sjöberg hade framfört stadionchefen Tage Ericsons epos, som fått formen av en hälsning till den olympiska eliten. Nu väntade man bara på den olympiska elden.

Men först skulle landets främsta friidrottare inför de stundande OS-lekarna visa upp sig i högklassiga tävlingar, var det tänkt. Men, tyvärr! Regnet hängde i luften, hade en kort stund också gett sig tillkänna, och en snålblåst besvärade uppenbarligen. Toppresultaten uteblev. På nathinnan framträder ett vagt minne av 1500-metersloppet. Det blev, som vid många andra tillfällen, en strid mellan Olle Åberg och Frank Landqvist. Den här gången vann Olle, delvis kanske tack vare strategisk hjälp av ett par klubbkamrater. Så erinrar man sig gärna Bertil Albertssons seger på halvmilen, detta efter hans alldeles magnifika och starkt applåderade 100-metersspurt.

Den idrottsliga delen var avslutad, och den olympiska elden var i annalkande. In genom maratonporten kom den, förd av OS-guldmannen från London, Henry Eriksson. I en lätt och vacker löpstil fortsatte han långsidan fram, gjorde halt och front mot hedersläktaren och höjde facklan till en hälsning och en hyllning till olympiaveteranerna, allt inför en stående och spontant applåderande publik. Man ryste av ett slags välbehag, kombinerat med en känsla av att man fick vara delaktig i något ovanligt och engagerande.

Så löpte Henry Eriksson vidare mot eldaltaret på ståplatsläktaren, omgivet av fanvakten Sara Thomasson - Martin Lundström - Åke Seyffarth - Ivar Johansson. Efter ett ögonblick flammade den olympiska elden upp för fullt, symbolisk och mäktig.

I den stunden var det inte svårt att bli patetisk!

Arne P

UPPLANDS IDROTTHISTORISKA FÖRENING, NUVARANDE STYRELSE

Ordförande:	Inga Löwdin 018-537874	Tegnérgatan 36 C	752 27 Uppsala
Vice ordförande:	Rune Jansson 018-500228 0292-31087	Slottet, ingång C 010-2077423	752 37 Uppsala
Sekreterare:	Per Jancke 018-144213	Hjalmar Brantingsgatan 27	753 27 Uppsala
Skattmästare:	Hilding Gullström 018-255104	Johannesbäcksgatan 36 A	754 33 Uppsala
Arkivarie:	Hans-Magnus Gauffin 018-543662	Tiundagatan 53	752 31 Uppsala
Övriga ledamöter:	Elsie Ekedahl 08-59250583	Gärdesgatan 2	193 32 Sigtuna
	Rolf Pålbrant 018-302573	Hösträngsvägen 13	756 47 Uppsala
Adjungerad:	Birger Lindell 0293-50038	Yvre, Pl 9087	815 00 Tierp
Revisor:	Lars-Erik Larsson 0174-26038	Ulvåsa	740 10 Almnunge

Årsavgiften, 100 kronor för enskilda medlemmar och 150 kronor för organisationer, insätts på UIHF:s postgirokonton 818 234-7 eller betalas vid en föreningssammankomst. Som medlem får man kallelser till föreningens sammankomster m.m. samt årsboken IDROTT - HISTORIA - SAMHÄLLE.

Redaktionskommitté för **UPPLÄNDSKA IDROTTSMINNEN**:

Jan Andersson 018-358167, Inga Löwdin 018-537874, Arne Pettersson 018-692885,
Rolf Pålbrant 018-302573, Birger Persson/Bille Bild 018-381152

Vill du medverka i vår tidskrift som skribent eller tipsare/idégivare eller har du några bilder som är lämpliga för publicering? - Ring då till någon av oss i redaktionen och berätta!

Köp-, sälj- och bytesmarknad

Om Du söker eller vill sälja eller byta böcker, vykort, frimärken eller andra föremål med idrottsanknytning, kan Du kostnadsfritt annonsera om detta i medlemsbladet. Meddela redaktionskommittén så gör vi en liten "Marknadsspalt".